

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	29008 - Gestió del Patrimoni Cultural / 1
Titulació	Grau de Turisme (Centre adscrit del Consell Insular d'Eivissa) - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Gerard Mora Ferragut gerard.mora@uib.cat	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					

Contextualització

L'assignatura de Gestió del Patrimoni Cultural és de caràcter bàsic als estudis de Grau en Turisme. És un camp d'estudi amb tractament científic des del segle XVIII i, per tant, amb un ample aparell teòric sobre quin és l'objecte de coneixement, quines són les metodologies adients per a la seva gestió i quines haurien de ser les seves funcions socials més eminentes: la conservació de les senyes d'identitat (a partir d'elements tangibles i intangibles), així com el desplegament d'accions formatives i educatives des d'un enfocament centrat en facilitar l'accés de la cultura a tots els ciutadans i ciutadanes. Per tant, aquesta assignatura compta amb una important vessant teòrica i un ampli desplegament pràctic mitjançant l'estudi de casos de gestió.

El Patrimoni Cultural és un actiu social de la major rellevància pel que fa a la identitat dels grups i les comunitats humanes i un recurs important per a l'activitat turística en aquelles destinacions que tenen la capacitat de desplegar pautes de planificació i gestió adequades.

Hi ha un cert consens, a nivell de la literatura científica de la matèria, en considerar a l'autenticitat del Patrimoni com l'element més destacat entre aquestes pautes. Les anomenades institucions de la memòria (museus, biblioteques, arxius...) tenen, entre d'altres, la missió de definir en què consisteix aquesta autenticitat i com es vincula amb l'educació dels usuaris i totes aquelles pautes de gestió que generen satisfacció entre els visitants (turistes inclosos).

Els alumnes aprendran de manera pautada els aspectes essencials d'aquest aparell teòric, avui dia molt centrat en la gestió de la informació i el coneixement, es familiaritzaran amb els principals models de gestió del Patrimoni Cultural aplicats al turisme a nivell mundial. Adquiriran un coneixement més específic sobre el paper que juguen les institucions de la memòria en la seva gestió i prendran contacte de manera directa, a través de l'anàlisi de casos pràctics, de les diferents solucions proposades per tal d'oferir productes turístics de gran qualitat basats en el Patrimoni Cultural.

Aquesta assignatura té relació directa amb Recursos Territorials (gestió sostenible, concepte de recurs turístic) i amb totes aquelles matèries del pla d'estudis que puguin tenir vinculació amb algun aspecte de la gestió de la cultura.

Els estudiants adquiriran habilitats i competències per a incorporar-se als diferents organismes públics de gestió el Patrimoni Cultural com a experts en turisme, aportant una visió enriquidora amb la qual fer més viable l'apropament del Patrimoni als col·lectius de residents i turistes. En el sector privat podran incorporar

Guia docent

una visió més ajustada a la gestió correcta del Patrimoni a partir del respecte a l'autenticitat, evitant així la profusió de productes turístics globalitzats que massa sovint es basen en una gestió poc acurada dels recursos patrimonials (des dels establiments d'allotjament, passant per esdeveniments i espectacles, fins arribar al sector de la restauració) generant, tot plegat, una trivialització i vulgarització que probablement són la principal amenaça que hi ha sobre la subsistència del Patrimoni Cultural en els moments actuals.

Requisits

L'assignatura de Gestió del Patrimoni Cultural té vinculació amb els continguts que els alumnes hagin pogut treballar en la seva formació obligatòria i durant els cursos de batxillerat o al cicle superior de la formació professional en les àrees d'humanitats, de gestió del coneixement i menys directament en l'àrea de llengües clàssiques i llengües modernes. En tot cas, no es donarà per suposat un coneixement explícit de certes categories de l'estudi de la cultura (capital cultural; concepte de comunitat cultural, etc.) que seran exposades durant les classes teòriques, tant pel que fa a la importància en si mateixa dels conceptes, com de l'aplicació que després tindran en els models de gestió pràctica del Patrimoni Cultural

Essencials

Com a requisits essencials els alumnes hauran de comptar amb uns coneixements bàsics sobre Història de la Cultura (capacitat de situar-se en períodes històrics concrets a partir de patrons estètics) per tal de situar de forma correcta els recursos patrimonials més típics (edificis, agrupaments arquitectònics, conjunts urbans, expressions habituals de la cultura popular -festes, balls, etc.) en l'esdevenir històric.

Serà necessària una actitud oberta per tal de trencar amb conviccions erròniament establertes sobre quin és l'àmbit del Patrimoni Cultural, per tal d'encabir-hi aspectes nous, com són ara, una munió d'elements intangibles dels quals en destaca la llengua, d'entre un llistat molt ampli que no s'esgotaria esmentant les diferents creences religioses, els apropaments ideològic als diferents moments i llocs sobre la visió del món, o una gran part de la literatura que podríem classificar com a "no científica" generada en el sí de comunitats concretes

Recomanables

Són recomanables alguns coneixements a nivell bàsic de certes eines ofimàtiques com són ara els programes de tractament d'imatges digitals, la compartició d'informació a les xarxes socials, així com la capacitat de comunicar de manera formalment correcta els coneixements adquirits a partir de textos sintètics que és lliuraran en forma de pràctiques obligatòries i pràctiques voluntàries avaluable

Competències

Específiques

- * * CE-2. Adquirir una visió integral del fenomen turístic i entendre les relacions entre els diferents subsistemes i disciplines que l'integren.
- * * CE-7. Aprendre a recopilar, processar, analitzar i interpretar la informació, i a fer front a les qüestions turístiques a través del desplegament d'habilitats específiques pel treballador en les diverses rames turístiques, inclosa la de l'ús apropiat de tecnologies de la informació i comunicació (TIC).

Guia docent

- * * CE-11. Conèixer i aplicar els conceptes, mètodes i instruments que permetin la gestió responsable dels recursos naturals, la protecció del medi ambient i l'ús sostenible del territori de forma compatible amb la satisfacció responsable de les necessitats creixents de recursos de la població autòctona i dels turistes.

Genèriques

- * * CG-2. Saber aplicar els coneixements tècnics i metodològics al seu treball d'una forma professional, integrant els distints camps d'estudi que ha vist, relacionats amb el turisme, i posseir les competències que han de demostrar-se mitjançant l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva temàtica d'estudi.
- * * CG-4: Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions de qualsevol dels camps temàtics relacionats amb el turisme a un públic tant especialitzat como no especialitzat.
- * * CG-5. Haver desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries que permetin emprendre tasques professionals i estudis de postgrau en Turisme amb un alt grau d'autonomia.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

L'assignatura s'estructura en quatre blocs, dels quals el primer n'és introductori de certs conceptes essencials (Cultura, Patrimoni Cultural, Turisme Cultural). En el segon es tracten els principals models de gestió dels recursos del patrimoni cultural pel que fa a Europa en relació a l'activitat turística. En el tercer s'analitza la importància de la gestió de la informació i del coneixement pel que fa al turisme cultural i en el quart les principals propostes d'apropament de la cultura al turisme des de les institucions de la memòria.

Continguts temàtics

Bloc 1. Patrimoni Cultural i Patrimoni Històric - Artístic. Introducció i concepte de Patrimoni Cultural

- 1.1 Concepte de cultura i concepte de Patrimoni Cultural. Les institucions de la memòria
- 1.2 Patrimoni Cultural i turisme. El turista cultural a Europa: perfil i pautes de consum

Bloc 2. Relacions entre Turisme i Patrimoni Cultural. Models de planificació i gestió del Turisme basat en el Patrimoni Cultural

- 2.1 Turisme cultural urbà
- 2.2 Model de gestió del turisme de cultura a Europa. Ciutats Patrimoni de la Humanitat
- 2.3 Model de gestió del turisme de cultura al Regne Unit.

Bloc 3. La informació i el coneixement generats a l'entorn del Patrimoni Cultural com a claus de la gestió i planificació de l'activitat turística associada als recursos patrimonials

- 3.1 La importància de les decisions individuals en el perfil del turista cultural a Europa
- 3.2 La disponibilitat d'informació turística rellevant en la presa de decisions pel que fa al consum de cultura vinculat al turisme
 - 3.2.1 Les noves tecnologies com a clau en la gestió de la informació i el coneixement
 - 3.2.1.1 Estudi de les fonts d'informació en la relació turista – destinació pel que fa al Patrimoni Cultural
 - 3.2.2 Sistemes d'informació turística en destinació. Estudi de casos
 - 3.2.3 Consum de cultura i necessitats detectades en el turista

Guia docent

3.2.3.1 Models alternatius d'oferta turística fonamentats en el Patrimoni Cultural de les destinacions. Autenticitat com a clau dels processos

Bloc 4. La gestió dels bens culturals. Institucions de Gestió del Patrimoni Cultural

4.1 Les institucions de la memòria, agents dinamitzadors de l'apropament de la cultura al turista en les destinacions. Els museus i la creació de coneixement basat en el Patrimoni Cultural

4.1.2 Museus legislatius

4.1.3 Museus interpretatius

4.1.3 Museus representatius

4.2 Centres d'interpretació del Patrimoni Cultural

Metodologia docent

La metodologia de l'assignatura combinarà els aspectes teòrics i pràctics de la matèria. Per tal de fer efectiva l'adquisició dels coneixements i les habilitats previstes s'hauran de crear grups de dos alumnes per a resoldre els treballs pràctics avaluable. Sempre que sigui possible es permetrà l'elecció lliure dels recursos a analitzar, atenent a les preferències de cada parella d'estudiants, entenent però que en cap cas es podrà treballar un mateix recurs patrimonial per dos o més grups. La visita a determinats recursos patrimonials (jaciments arqueològics, recursos existents a Formentera, etc.) requereix d'una logística amb certes complicacions la qual determinarà en el moment precís si és possible dur-la a terme o no.

En tot cas, el desenvolupament de les habilitats necessàries al treball en equip són un component clau per a la superació de l'assignatura, ja que són preceptives de tota la part pràctica que hauran de resoldre els alumnes. Llevat de causes de força major, els grups es mantindran estables durant tot el semestre.

Volum de treball

L'assignatura té una doble component de volum de treball. D'una banda aquell realitzat amb l'assistència regular a les classes teòriques i pràctiques de les quals s'obtenen els coneixements necessaris per a superar l'assignatura així com les habilitats i competències que es descriuen a l'apartat corresponent i al de contextualització de la matèria.

D'altra banda el treball individual i en grup dut a terme pels alumnes de manera no presencial, havent-se de lliurar dues pràctiques obligatòries, a banda d'una pràctica més opcional a la fi del semestre. Amb aquest treball es comprova com els coneixements adquirits a l'aula tenen una aplicació immediata en la gestió i planificació de l'activitat turística pel que fa als recursos lligats al Patrimoni Cultural

Volum de treball

L'assignatura té una doble component de volum de treball. D'una banda aquell realitzat amb l'assistència regular a les classes teòriques i pràctiques de les quals s'obtenen els coneixements necessaris per a superar l'assignatura així com les habilitats i competències que es descriuen a l'apartat corresponent i al de contextualització de la matèria.

D'altra banda el treball individual i en grup dut a terme pels alumnes de manera no presencial, havent-se de lliurar dues pràctiques obligatòries, a banda d'una pràctica més opcional a la fi del semestre. Amb aquest treball es comprova com els coneixements adquirits a l'aula tenen una aplicació immediata en la gestió i planificació de l'activitat turística pel que fa als recursos lligats al Patrimoni Cultural

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Desenvolupament del temari	Grup gran (G)	Adquisició dels coneixements previstos en els continguts pel que fa a la part teòrica.	53
Classes pràctiques	Visionat de materials gràfics sobre recursos patrimonials	Grup gran (G)	La representació i comentari de determinats materials gràfics permetrà als alumnes comprendre millor certs aspectes de la part teòrica que per la seva complexitat requereixen d'exemples sobre casos reals (diapositives em format analògic, diapositives en format digital, vídeos, presentacions, etc.). Aquesta part és especialment important pel que fa als diferents apartats del temes 2, 3 i 4	5
Avaluació	Prova final d'avaluació	Grup gran (G)	Els alumnes realitzaran una prova d'avaluació final resolent, durant un període no superior a dues hores, una de les tres qüestions teòriques o pràctiques proposades als enunciats. Dita prova es realitzarà en una data i hora fixes anunciades amb suficient antelació, sense que sigui possible el seu ajornament o desdoblament	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lliuraments i lectura de materials	A través del correu electrònic es comunicaran i difondran articles, enllaços, imatges o qualsevol tipus de material digital adient per a complementar la bibliografia bàsica. Es lliuraran també els materials necessaris per a la realització de les pràctiques avaluable, tanmateix es resoldran dubtes durant els períodes no lectius que tinguin relació amb aquestes mateixes pràctiques.	3
Estudi i treball autònom en grup	Desplaçament als recursos per a l'elaboració de les pràctiques avaluable	Els alumnes hauran de desplaçar-se a recursos que hauran escollit d'un llistat tancat per tal de realitzar les pràctiques avaluable. Aquests desplaçaments serviran per a resoldre alguna(es) de les qüestions proposades en els enunciats de les mateixes pràctiques. Hauran d'aportar proves de l'activitat en forma d'imatges preferentment fixes o en moviment.	5
Estudi i treball autònom en grup	Pràctiques obligatòries	Es realitzaran una pràctica d'anàlisi i posterior síntesi de continguts bàsics i complementaris que tindrà incidència en l'avaluació final. Aquesta pràctica es realitzarà durant el període semestral, incloent-hi els períodes de vacances. La data límit de lliurament serà el dia 30 de maig	30
Estudi i treball autònom en grup	Pràctiques voluntàries	Una pràctica voluntària també d'anàlisi i posterior síntesi de continguts bàsics i complementaris que en cas de lliurar-se serà avaluada, reduint la ponderació de la prova final. La data límit de lliurament serà la mateixa que la de la prova final.	15
Estudi i treball autònom en grup	Sortides didàctiques	Com a complement als aspectes pràctics de l'assignatura es durà a terme almenys un desplaçament a un recurs patrimonial amb el grup de l'aula. Sempre que sigui possible per motius logístics, es farà un segon	5

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
		desplaçament per tal del comprovar alguns aspectes pràctics d'alguna institució de la memòria.	
Estudi i treball autònom individual o en grup	Síntesi dels continguts	Elaboració de síntesi dels coneixements adquirits en les activitats presencials que es poden compartir en espais de xarxes telemàtiques triades pels alumnes i sense intervenció directa del professor	32

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Els procediments d'avaluació es duran a terme en una triple modalitat:

1. Prova escrita a desenvolupar en la data senyalada que es correspondrà amb la fi de les activitats presencials, la qual consistirà en respondre a una pregunta de les tres proposades a l'enunciat durant un període de temps no superior a dues hores.
2. Elaboració i lliurament d'una pràctica obligatòria durant el període lectiu, la qual contindrà en el seu enunciat la identificació dels objectius a assolir, els aspectes formals a seguir i la resolució de tres o quatre exercicis que tindran vinculació directa amb alguns recors pedagògic (article o conjunt d'articles, anàlisi de continguts en línia, etc.) que faci referència als continguts de l'assignatura.
3. Elaboració i lliurament d'una pràctica voluntària amb les mateixes característiques que les pràctiques obligatòries

Així els alumnes que optin per l'itinerari d'avaluació A, tindran una prova escrita que ponderarà un 70% de la qualificació final. La pràctica ho farà en un 30%.

Els alumnes que optin per l'itinerari d'avaluació B tindran una prova escrita que ponderarà un 50% de la qualificació final. La pràctica 1 ho farà en un 30%, la pràctica 2 en un 20%.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Prova final d'avaluació

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Els alumnes realitzaran una prova d'avaluació final resolent, durant un període no superior a dues hores, una de les tres qüestions teòriques o pràctiques proposades als enunciats. Dita prova es realitzarà en una data i hora fixes anunciades amb suficient antelació, sense que sigui possible el seu ajornament o desdoblament
Criteris d'avaluació	Els criteris d'avaluació pel que fa a la prova escrita seran els derivats de la comprovació de què els continguts exposats per l'alumne es corresponen amb els coneixements exposats durant el treball presencial, tant pel que fa a la part teòrica com a la part pràctica.

Percentatge de la qualificació final: 70% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B

Pràctiques obligatòries

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Es realitzaran una pràctica d'anàlisi i posterior síntesi de continguts bàsics i complementaris que tindrà incidència en l'avaluació final. Aquesta pràctica es realitzarà durant el període semestral, incloent-hi els períodes de vacances. La data límit de lliurament serà el dia 30 de maig
Criteris d'avaluació	Les pràctiques s'avaluaran segons l'adequació de les respostes als requisits formals, a l'acompliment dels objectius de l'enunciat de cada una (fonamentalment les parts que representin una certa aportació personal dels alumnes) i a la bondat de les respostes pel que fa als enunciats dels exercicis proposats a les mateixes.

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari B

Pràctiques voluntàries

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Una pràctica voluntària també d'anàlisi i posterior síntesi de continguts bàsics i complementaris que en cas de lliurar-se serà avaluada, reduint la ponderació de la prova final. La data límit de lliurament serà la mateixa que la de la prova final.
Criteris d'avaluació	Les pràctiques s'avaluaran segons l'adequació de les respostes als requisits formals, a l'acompliment dels objectius de l'enunciat de cada una (fonamentalment les parts que representin una certa aportació personal dels alumnes) i a la bondat de les respostes pel que fa als enunciats dels exercicis proposats a les mateixes.

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

La bibliografia bàsica tracta de cobrir els aspectes més rellevants de cada un dels tres temes en què s'estructuren els continguts de l'assignatura amb especial èmfasi sobre el tercer, en el qual es despleguen la major part dels aspectes vinculats amb la planificació i gestió del Patrimoni Cultural. El segon tema pretén mostrar quins són els tipus de models de gestió del Patrimoni Cultural a Europa pel que fa als entorns urbans.

Guia docent

Bibliografia bàsica

- Casey, V. (2003). The museum effect.: gazing from object to performance in the contemporary cultural-history museums, a Cultural Institutions and Digital Technology. École du Louvre 8-12 september 2003. ICHIM 03 – New media, new scenographies. Archives & Museum Informatics Europe, pàg. 2-21 (tema 4)
- Casey, V. Staging meaning. Performance in the modern museum. The Drama Review, vol. 19, 3 (T 187), pàg. 78-95 (tema 4)
- Fodness, D. ; Murray, B. (1997). Tourist Information Search. Annals of Tourism Research, vol. 24, 3, pàg. 503-523 (tema 3)
- Illeris, H. (2006). Museums and Galleries as performative sites for lifelong learning: constructions, deconstructions and reconstructions of audience position in museum and gallery education. Museum and Society, vol. 4, 1, pàg. 15-26 (tema 4)
- Marchena Gómez (ed.). (1998). Turismo urbano y patrimonio cultural. Una perspectiva Europea. Sevilla: Diputación de Sevilla (tema 2)
- Sheldon, P.J. (1993). Destination Information Systems. Annals of Tourism Research, vol. 20, pàg. 633-649 (tema 3)
- Vogt, C.A. ; Fesenmaier, D.R. (1998). Expanding the functional information search model. Annals of Tourism Research, vol. 25, 3, pàg. 551-578 (tema 3)

Bibliografia complementària

- Bayne, S. ; Ross, J. ; Williamson, Z. (2009). Objects, subjects, bits and bytes: learning from the digital collections of the National Museums. Museum and Society, vol. 7, 2, pàg. 110-124
- Carrol, G. R. ; Wheaton, D. R. (2009). The organizational construction of authenticity: An examination of contemporary food and dining in the U.S. Research in Organizational Behavior 29 pàg. 255–282
- Daugbjerg, M. (2011). Playing with fire: struggling with ‘experience’ and ‘play’ in war tourism. Museum and Society, vol. 9, 1, pàg. 17-33
- Fyfe, G. Reproductions, cultural capital and museums: aspects of the culture of copies. Museum and Society, vol. 2, 1, pàg. 47-67
- García Hernández, M. (2000). Turismo y medio ambiente en ciudades históricas. De la capacidad de acogida turística a la gestión de flujos de visitantes. Anales de geografía de la Universidad Complutense, 20, pàg. 131-148
- Gielen, P. (2004). Museochronotopics: on the representation of the past in museums. Museum and Society, vol. 2, 3, pàg. 147-160
- Goeldner, C. R. (1994). Tourism information Systems, a Witt, S. F. ; Mouthinho. L. (eds.). Tourism marketing and management handbook. London: Prentice and Hall
- Knell, S. J. (2003). The shape of things to come: museums in the technological landscape. Museum and Society, vol. 1, 3, pàg. 132-146
- Montaner Montejano, J. (1996). Psicología del turismo. Madrid : Ed. Síntesis
- Ross, M. (2004). Interpreting the new museology. Museum and society, vol. 2, 2, pàg. 84-103
- Silberberg, T. (1994). Cultural Tourism and Business Opportunities for Museums and Heritage Sites.[en línia]. http://www.academia.edu/4752148/Cultural_tourism_and_business_opportunities_for_museums_and_heritage_sites [accedit 29/06/2017]

Altres recursos

Es faran servir vídeos al·lusius a experiències de turistes en les seves visites a institucions de la memòria. Atesa la volatilitat dels mateixos a portals com youtube, cal comprovar la seva disponibilitat en el moment de

Guia docent

tractar aquests aspectes dels continguts. Per tant, a més d'un passí a les sessions lectives es facilitaran les url corresponents bé sigui a l'aula, bé a la bústia de correu de cada alumne.

